

Klase II

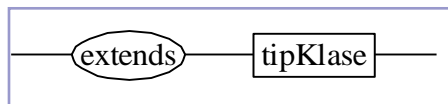
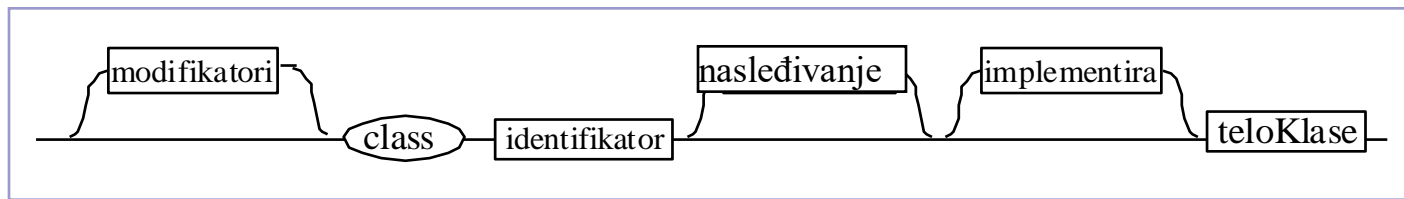
- inicijalizatori i ugnježdene klase -

Objektno-orjentisano programiranje 1

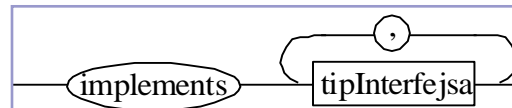

Deklaracija klase

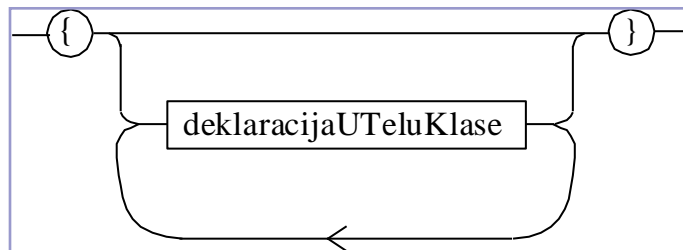
- Deklaracija klase koja nije ugnježdjena može započeti nekim od modifikatora: **public**, **abstract**, **final**, **strictfp**
 - **strictfp – strict floating point** (reprezentacija i operacije sa realnim brojevima po IEEE 754 standardu, ne koriste se mašinski-specifični *extended* formati za međurezultate)

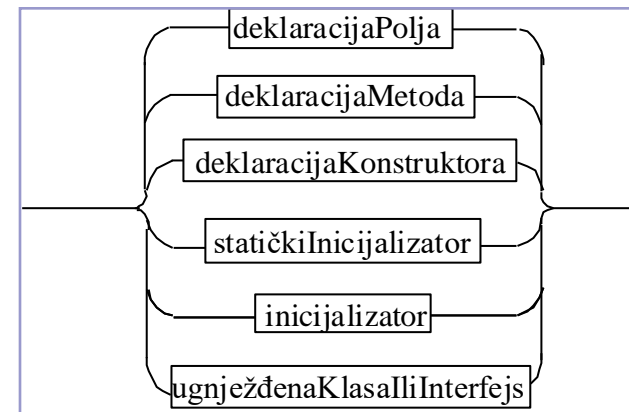
nasleđivanje

implementira

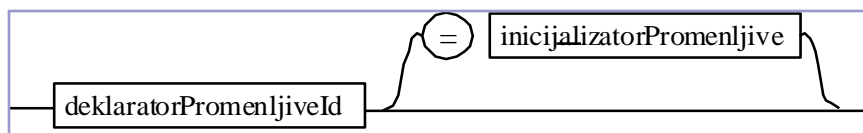
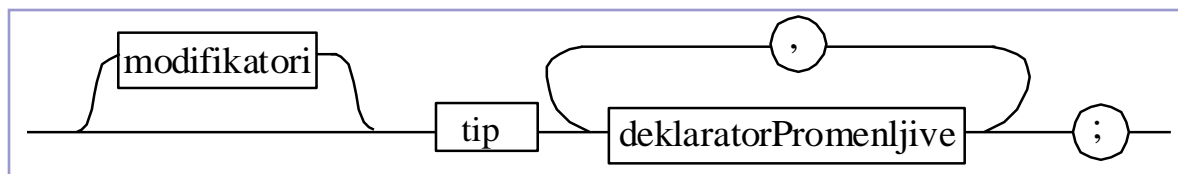
teloKlase

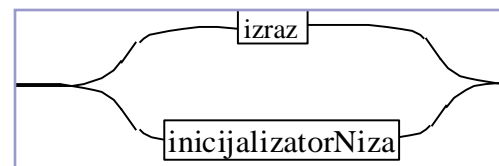
deklaracijaUTeluKlase

Deklaracija klase – polja

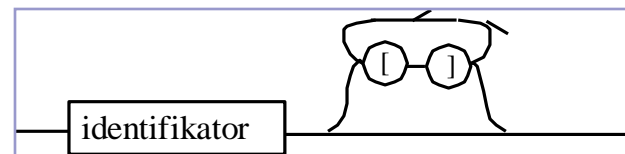
- Za deklaraciju polja mogu biti upotrebljeni modifikatori: **public**, **protected**, **private**, **final**, **static**, **transient**, **volatile**
 - **transient** – polje koje se ne koristi pri serijalizaciji i deserijalizaciji objekata date klase
 - **volatile** – sinhronizovano polje, atomičke operacije (višenitne aplikacije)

deklaratorPromenljive

inicijalizatorPromenljive

deklaratorPromenljiveId

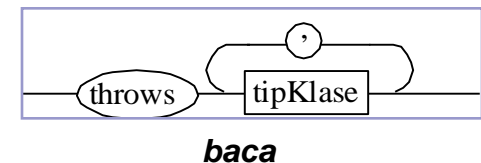
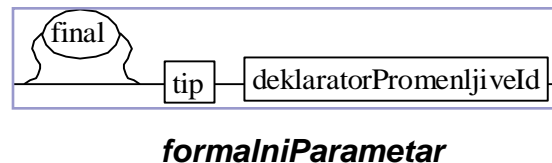
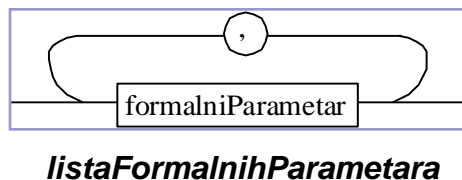
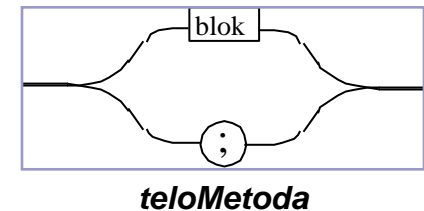
Primeri

```
protected final int x = 10, z = 9;  
private double[] niz, matrica[];  
volatile public String boja = "zeleno";  
MojaKlasa mk1, mk2 = new MojaKlasa();
```

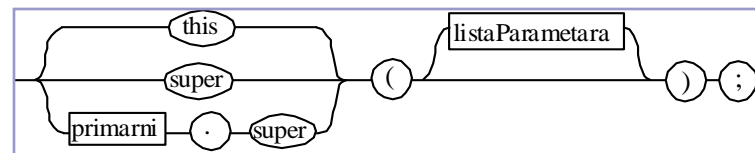
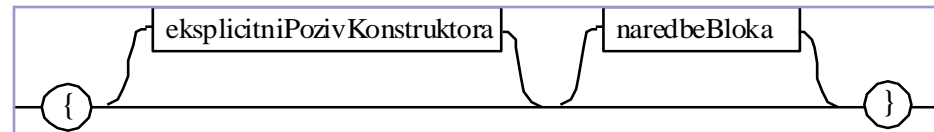
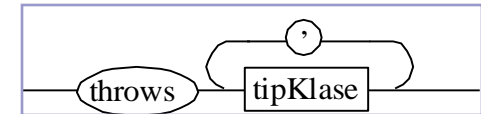
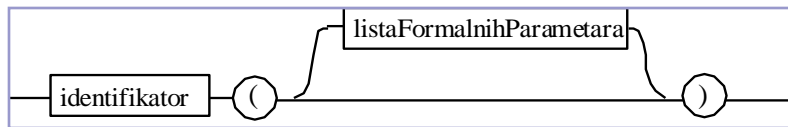
- ```

—zaglavljeMetoda—teloMetoda—

```



# Deklaracija klase – konstruktori



- Eksplicitni poziv konstruktora mora biti ili prva naredba ili kompajler dodaje super poziv bez argumenata
- Primarni izraz kod eksplicitnog poziva konstruktora se koristi kada klasa nasleđuje neku nestatičku ugnježdenu klasu

# Inicijalizacija statičkih atributa klase

- Statički atributi klase se mogu inicijalizovati
  - direktno prilikom deklaracije atributa
  - u statičkom inicijalizatoru (može ih biti više)
- Statički inicijalizator je oblika: **static** blok naredbi

```
public class Covek {
 private String id;
 public Covek(String id) { this.id = id; }
}
```

```
public class Foo {
 private static double dvaPi = 2.0 * Math.PI;
 private static double cexp = Math.Log10(3.4) + dvaPi;
 private static Covek[] ljudi;

 static {
 ljudi = new Covek[10];
 for (int i = 0; i < ljudi.length; i++)
 ljudi[i] = new Covek("Covek " + i);
 }
}
```

Inicijalizacija statičkih atributa klase

- **Prilikom direktne inicijalizacije statičkog atributa i u statičkom inicijalizatoru možemo koristiti samo statička polja i metode**

```
public class Bar {
 private int x = 5, y = 3;

 // ne prolazi kompajliranje!
 private static int z = x + 1;

 // ne prolazi kompajliranje!
 private static int w = m() + 2;

 // ne prolazi kompajliranje!
 static {
 // y i m nisu statički elementi!
 y = 23;
 w = m() + y;
 }

 private int m() { return 2; }
}
```

Statički inicijalizatori

- Statičkih inicijalizatora može biti više, izvršavaju se u redosledu u kojem su navedeni

```
public class Bar {
 private static int x, y;

 static {
 System.out.println("Inicijalizujem x");
 x = 1;
 }

 static {
 System.out.println("Inicijalizujem y");
 y = 2;
 }

 public static void main(String[] args) {
 System.out.println(x + ", " + y);
 }
}
```


- **Statički inicijalizatori se izvršavaju tačno jednom (pri prvom referenciranju klase, kada se *class* fajl učitava u memoriju JVM)**

```
public class Bar {
 private static int x;
 private int y;

 public Bar(int y) {
 System.out.println("Konstruktor");
 this.y = y;
 }

 static {
 System.out.println("Inicijalizujem x");
 x = 1;
 }

 public int getY() { return y; }

 public static void main(String[] args) {
 for (int i = 0; i < 3; i++) {
 Bar b = new Bar(i);
 System.out.println(b.getY());
 }
 }
}
```

Output

```
Inicijalizujem x
Konstruktor
0
Konstruktor
1
Konstruktor
2
```


- **Nestatički atributi klase se mogu inicijalizovati direktno, u konstruktoru i u nestatičkim inicijalizatorima**
- Nestatički inicijalizatori su blok naredbe bez zaglavlja

```
public class FooBaz {
 private int x, y, z;

 {
 System.out.println("Inicijalizator 1");
 x = 10;
 }

 public FooBaz() {
 System.out.println("Konstruktor");
 y = 20;
 }

 {
 System.out.println("Inicijalizator 2");
 z = 30;
 }

 public static void main(String[] args) {
 new FooBaz();
 }
}
```

Output

Inicijalizator 1
Inicijalizator 2
Konstruktor

Inicijalizatori – rezime

- **Statički inicijalizatori služe sa inicijalizaciju kompleksnih statičkih atributa klase**
- **Sa nestatičkim inicijalizatorima ne treba preterivati**
- **Pristup delovima klase**
  - Statički inicijalizator može pristupati samo statičkim elementima klase
  - Nestatički inicijalizator može pristupati i nestatičkim i statičkim elementima klase
- **Izvršavanje**
  - Statički inicijalizator se izvršava samo jednom, prvi prvom referenciranju klase kada se ona učitava u memoriju JVM
  - Nestatički inicijalizator se izvršava pri svakom instanciranju klase
- **Inicijalizatori se izvršavaju u redosledu u kom su navedeni**
- **Nestatički inicijalizatori se izvršavaju pre konstruktora klase, a nakon što se završi izvršavanje konstruktora iz bazne klase**

Ugnježdene klase i tipovi

- **Ugnježdena klasa** – klasa definisana unutar neke druge klase
  - imamo potrebu za pomoćnom klasom koja se ne koristi van te klase
    - povećava se enkapsulacija i čitljivost koda
  - kada je klasi prirodno mesto unutar neke druge klase
    - npr. imamo klase koje definišu različite vrste kontejnera, tip elementa za dati kontejner definišemo unutar odgovarajuće klase
- **Ugnježdene statičke i ugnježdene nestatičke (unutrašnje) klase**
  - razlika se ogleda u instanciranju van spoljašnje klase i mogućnostima pristupa elementima spoljašnje klase
- Drugi referencijalni tipovi (interfejsi i nabrojivi tipovi) se takođe mogu definisati unutar neke klase i **implicitno su statički ugnježdjeni tipovi**
- **Dve specijalne vrste unutrašnjih (ugnježdenih nestatičkih) klasa**
  - **Lokalna klasa** – klasa deklarisanе u nekom bloku naredbi
  - **Anonimna klasa** – *singleton* klasa bez imena koja se definiše prilikom instanciranja *singleton* objekta

Ugnježdene klase i tipovi

```
public class FooBar {
 // ugnježdena nestatička klasa
 public class Foo {
 ...
 }

 // ugnježdena statička klasa
 public static class Bar {
 ...
 }

 // ugnježdjeni interfejs (implicitno static)
 public interface Baz {
 ...
 }

 // ugnježdjeni nabrojiv tip (implicitno static)
 public enum Fuz {
 ...
 }
}
```

Ugnježdene statičke klase

- **Statički elementi klase su nezavisni od instanci klase**
→ **statičke ugnježdene klase se mogu instancirati nezavisno od instanci spoljne klase**
- Statičku ugnježdenu klasu van spoljne klase referenciramo njenim punim (kanoničkim) imenom
  - **ako je B statička ugnježdena klasa definisana u klasi A tada je njeno puno (kanoničko) ime A.B**

```
public class Spoljasnja {
 public static class Ugnjezdena {
 public Ugnjezdena(int x) {
 ...
 }
 }

 private Ugnjezdena ug = new Ugnjezdena(42);
}

public class FooBar {
 private Spoljasnja.Ugnjezdena ug = new Spoljasnja.Ugnjezdena(24);
}
```

Puno i relativno ime ugnježdene statičke klase


```
public class A {
 public static class B {
 public static class C {
 public static class D {
 public static class E {}

 private E e1 = new E();
 private A.B.C.D.E e2 = new A.B.C.D.E();
 }

 private D.E e = new D.E();
 }

 private C.D.E e = new C.D.E();
 }

 private B.C.D.E e = new B.C.D.E();
}

public class FooBar {
 private A a = new A();
 private A.B b = new A.B();
 private A.B.C c = new A.B.C();
 private A.B.C.D d = new A.B.C.D();
 private A.B.C.D.E e = new A.B.C.D.E();
}
```

Vidljivost ugnježdenih klasa i tipova

- Ako je ugnježdena statička klasa **javna** tada je ona vidljiva onoliko koliko je vidljiva njena spoljašnja klasa
- Ako je ugnježdena statička klasa **privatna** tada ona nije vidljiva van spoljašnje klase
- Ako je ugnježdena statička klasa deklarirana sa modifikatorom ***protected*** tada je ona vidljiva
  - U paketu **najviše spoljašnje klase** ako su sve njene spoljašnje klase javne ili deklarirane bez modifikatora pristupa
  - U klasama izvedenim iz spoljašnje klase
- **Ista pravila važe i za ugnježdene nestatičke klase, ugnježdene interfejse i ugnježdene nabrojive tipove**

Ugnježdene statičke klase

- **Ugnježdene statičke klase mogu pristupati samo statičkim elementima spoljašnje klase (uključiv i privatne)**

```
public class FooBar {
 private int x;
 private static int y;

 public static class Foo {
 public void m() {
 // ok
 y = 42;

 // ne prolazi kompajliranje
 // x = 42;
 }
 }
}
```

Unutrašnje (ugnježdene nestatičke) klase

- **Instance unutrašnje klase su vezane za instance spoljašnje klase**
  - Unutrašnje klase se van spoljašnje klase instanciraju **pozivajući operator new nad objektom spoljašnje klase**

```
public class Outer {
 public class Inner {
 public void hello(String x) { S.o.p(x); }
 }

 public void m() {
 Inner i = new Inner();
 i.hello("Outer.m()");
 }
}
```

```
public class OuterInner {
 public static void main(String[] args) {
 Outer o = new Outer();
 o.m();
 Outer.Inner i = o.new Inner();
 i.hello("OuterInner.main()");
 }
}
```



```
public class SA {
 public static class SB {
 public static class SC {}
 }
}
```

```
public class A {
 public class B {
 public class C {}
 }
}
```

```
public class FooBar {
 public void m() {
 SA.SB sb = new SA.SB();
 A.B b = new A().new B();

 SA.SB.SC cs = new SA.SB.SC();
 A.B.C c2 = new A().new B().new C();
 }
}
```

Unutrašnje (ugnježdene nestatičke) klase

- **Instance unutrašnje klase su vezane za instance spoljašnje klase**
  - Unutrašnje klase mogu pristupati svim elementima spoljašnje klase (uključiv i privatne)
  - **Podsetnik:** ugnježdene statičke samo statičkim elementima spoljašnje

```
public class A {
 private int x = 10;
 private static int y = 20;

 public void m() {}

 public class B {
 private int z = x + y + 10;

 public void meth() {
 m();
 }
 }
}
```

Unutrašnje (ugnježdene nestatičke) klase

- Unutrašnja klasa može deklarirati atribut/metod istog imena kao atribut/metod iz spoljašnje klase (**shadowing**)

- “Zasjenjenom” identifikatoru iz spoljašnje klase možemo pristupiti koristeći **kvalifikovani this izraz** oblika **ImeKlase.this**
- **C.this** je referenca na attribute/metode spoljašnje klase **C**

```
public class A {
 private int x = 10;

 public class B {
 private int x = 20;

 public class C {
 private int x = A.this.x + B.this.x;
 }
 }
}
```

- **Kvalifikovani super izraz C.super** je referenca na attribute/metode bazne klase spoljašnje klase **C**

Unutrašnje (ugnježdene nestatičke) klase

- U unutrašnjoj klasi nije moguće definisati statički metod
- U unutrašnjoj klasi nije moguće definisati statičko polje osim ukoliko to nije statičko i finalno polje (konstanta)
  - Kod ugnjeđenih statičkih klasa nemamo ova ograničenja

```
public class A {
 public class B {
 // ok, prolazi kompajliranje
 private static final int x = 4;

 // ne prolazi kompajliranje
 // private static int y = 3;

 // ne prolazi kompajliranje
 // public static void m() {}
 }
}
```



```
public class ListaBrojeva {
 private class Cvor {
 int info;
 Cvor veza;
 }
}
```

```
// nema smisla da objekte klase Cvor instanciram van klase ListaBrojeva
// jedan cvor ne moze biti u vise lista (tacno jedan veza pokazivac)
// Klase ListaBrojeva i Cvor su u relaciji KOMPOZICIJE
```

```
 public void dodaj(int broj) {
 // ovde radim new Cvor(...)
 }
}
```

```
public class RadnaOrganizacija {
 public static class Radnik { ... }
 private ArrayList<Radnik> listaRadnika;
```

```
// ima smisla da objekte klase Radnik instanciram van spoljašnje klase
// jedan Radnik moze biti u vise radnih organizacija (AGREGACIJA)
```

```
 public void dodajRadnik(Radnik r) {
 // new RadnaOrganizacija.Radnik(...) van klase RadnaOrganizacija
 }
}
```

Nasleđivanje ugnježđenih klasa

- **Ugnježdene klase (i statičke i nestatičke) se mogu nasleđivati**
  - U praksi ih uglavnom ne nasleđujemo, a gotovo nikad van spoljašnje klase
- Nasleđivanje ugnježdene statičke klase se realizuje kao nasleđivanje običnih klasa (koristimo puno ime ako je nasleđivanje van spoljašnje klase)
- **Kod nasleđivanja unutrašnje klase van spoljašnje klase moramo pozvati njen konstruktor nad vezanim objektom spoljašnje klase**

```
public class A {
 public A(int x) {}

 public class B {
 public B(char c) {}
 }
}

class C extends A.B {
 public C(A a, char c) {
 a.super(c);
 }
}
```


Lokalne klase

- **Klase definisane u bilo kom bloku programskom koda**
- Mogu se instancirati u onom bloku u kom su definisane

```
public class Foo {
 public void method() {
 class Loc1 { ... }

 for (int i = 0; i < 10; i++) {
 class Loc2 { ... }

 if (i % 3 == 0) {
 class Loc3 { ... }
 }
 }

 // ne prolazi kompajliranje!
 // Loc2 l2 = new Loc2();
 }
}
```

Lokalne klase

```
public int saberi(String prostIzraz) {
 int plusIndex = prostIzraz.indexOf("+");
 if (plusIndex == -1)
 throw new IllegalArgumentException("Izraz nije ok");
 String sab1 = prostIzraz.substring(0, plusIndex).trim();
 String sab2 = prostIzraz.substring(plusIndex + 1).trim();

 class Par {
 private int prvi, drugi;

 public Par(String prvi, String drugi) {
 this.prvi = Integer.parseInt(prvi);
 this.drugi = Integer.parseInt(drugi);
 }

 public int saberi() { return prvi + drugi; }
 }

 Par p = new Par(sab1, sab2);
 return p.saberu();
}
```

Lokalne klase

- Lokalne klase mogu biti deklarirane sa modifikatorima **abstract**, **final**, **strictfp** ili **bez modifikatora**
- Lokalne klase ne mogu biti privatne, javne ili statičke i atributi/metodi lokalne klase ne mogu biti statički (osim statičkih final polja)
- Lokalne klase mogu pristupati atributima i vidljivim lokalnim varijablama koje su **final** (konstante) ili **efektivno final** (ne menjaju vrednost nakon inicijalizacije)

```
class Foo {
 private final int x = 2;

 public void method() {
 final int y = 5;

 class Loc1 {
 private int z = x + y;
 }
 }
}
```

Anonimne klase

- *Singleton* klasa – klasa koja ima tačno jednu instancu
- Anonimna klasa – *singleton* klasa bez imena
- Anonimne klase možemo definisati u bilo kom bloku programskog koda i prilikom direktne inicijalizacije atributa
- Anonimna klasa se definiše prilikom kreiranja *singleton* objekta
  - Definicija anonimne klase se daje iza operatora `new`
- Anonimna klasa ili nasleđuje neku klasu `C` ili implementira neki interfejs `I`
  - `C c = new C(parametri-konstruktor-C) telo-anonimne-klase`
  - `I i = new I() telo-anonimne-klase`
- Anonimna klasa nema ime → ne može da ima konstruktor

Anonimne klase

```
public abstract class Akcija {
 protected String ime;

 public Akcija(String ime) {
 this.ime = ime;
 }

 public abstract void akcija();
}

public class AnonimnaKlasa {
 public static void main(String[] args) {
 Akcija p = new Akcija("pozdrav") {
 public void akcija() {
 System.out.println("Akcija: " + ime);
 }
 };

 p.akcija();
 }
}
```